

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/37/2020
Identifikačné číslo spisu:	1516204612
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1516204612.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S.. C. J., bývajúcej v I., O. XX, zastúpenej JUDr. Františkom Kurnotom, advokátom so sídlom v Malackách, Bernolákova 1A, proti žalovanému News and Media Holding a.s., so sídlom v Bratislave, Einsteinova 25, IČO: 47 256 281, zastúpenému Šklubla & Partneri s. r. o., so sídlom v Bratislave, Digital Park II, Einsteinova 25, IČO: 36 861 154, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy 50.000,- eur, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 49 C 104/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2019 sp. zn. 4 Co 220/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 25. septembra 2019 sp. zn. 4 Co 220/2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 27. apríla 2018 č. k. 49 C 104/2016-958 výrokom I. uložil žalovanému povinnosť odstrániť z internetových portálov L..O..I. a L..N..I. článok z 10. novembra 2015 s názvom „EXKLUZÍVNE: F. pomáhala so zmluvami, dnes sedí v predstavenstve poisťovne“, článok z 10. novembra 2015 s názvom „Záhadná žena v pozadí F. zmlúv: Dnes má teplé miestečko“ a článok zo dňa 11. novembra 2015 s názvom „F. aj Č. pri pokračovaní kauzy F. už nemajú čo povedať“, vrátane diskusií k týmto článkom, II. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5.000,- eur, III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a IV. žalobkyni priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 2/3. Rozhodnutie založil na právnom posúdení podľa ustanovení § 11, § 13 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej len „Občiansky zákonník“). V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa domáhala proti žalovanému uloženia povinnosti zverejniť na stránke internetového portálu L..O..I. a L..N..I. ospravedlnenie v navrhovanom znení. Okrem toho žalobkyňa navrhla uložiť žalovanému povinnosť odstrániť z internetových portálov L..O..I. a L..N..I. článok z 10. novembra 2015 s názvom „EXKLUZÍVNE: F. pomáhala so zmluvami, dnes sedí v predstavenstve poisťovne“, článok z 10. novembra 2015 s názvom „Záhadná žena v pozadí F. zmlúv: Dnes má teplé miestečko“ a článok z 11. novembra 2015 s názvom „F. aj Č. pri pokračovaní kauzy F. už nemajú čo povedať“, vrátane diskusií k týmto článkom. Zároveň žiadala zaviazat' žalovaného na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,-

eur. Žalobu zdôvodnila tým, že žalobkyňa je od 1. októbra 2015 členkou predstavenstva Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a.s. (ďalej aj ako „VŠZP“) a ako členka štatutárneho orgánu VŠZP je verejným funkcionárom. Žalovaný uverejnil dňa 10. novembra 2015 dva články na ním prevádzkovanom spravodajskom portáli www.aktualne.sk a to pod názvami: „EXKLUZÍVNE: F. pomáhala so zmluvami, dnes sedí v predstavenstve poisťovne“, z ktorého žalobkyňa v žalobe citovala: „... dohliada na všetky škandalózne zmluvy, dnes sedí vo vedení... vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni je možné všetko... ide o vedúcu sekretariátu generálneho riaditeľa C. J.... Jej rukami mali prechádzať všetky zmluvy. Či už sa jedná o zmluvy s „tetou O.“, alebo zmluvu, na základe ktorej poisťovňa pripravuje podozrivé sťahovanie... práve J. mala tvoriť dodatky s firmami F. tety... väčšina dodatkov s „tetou O.“ bolo antedatovaných do obdobia, keď F. viedol krajskú pobočku poisťovne v Košiciach. Poisťovňa tak údajne platila F. tete za fingovanú zdravotnú starostlivosť späť. J.Q. mala o všetkom vedieť a podieľať sa na tom.“ V článku uverejnenom pod názvom „Záhľadná žena v pozadí F. zmlúv: Dnes má teplé miestečko“ sa okrem iného uvádza, že: „... škandalózne zmluvy exriaditeľa Všeobecnej zdravotnej poisťovne K. F. mala pod palcom jedna osoba. Dnes sa teší pohodlnému miestu v predstavenstve poisťovne. ... C. J.J., to je meno ženy, ktorej rukami prešli škandalózne zmluvy počas vedenia K. F.. ...Po F. odchode sa stala v októbri tohto roku nečakane členkou predstavenstva VŠZP... Práve ona mala tvoriť kontroverzné dodatky k zmluvám s firmami F. tety O., pre ktoré musel samotný F. odstúpiť z postu riaditeľa.“ K predmetným článkom žalobkyňa poukázala aj na internetové diskusie vyvolané článkami a upriamila pozornosť na článok z 11. novembra 2015, ktorý žalovaný na spravodajskom portáli L.O.I. uverejnil s názvom „F. aj Č. pri pokračovaní kauzy F. už nemajú čo povedať.“ Žalobkyňa uvedené články označila za klamlivé, nepravdivé a vymyslené. Pôsobila ako vedúca právneho odboru generálneho riaditeľstva od novembra 2005 do marca 2015 s tým, že odbor právny sa podieľa len na tvorbe vzorových zmlúv a vzorových dodatkov, ktorých texty a formálna úprava sú pre všetkých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti rovnaké. Individuálny vecný obsah konkrétnych zmlúv a konkrétnych dodatkov je v kompetencii iných príslušných odborných útvarov. Ozrejnila, že odbor právny sa ku konkrétnym zmluvám a dodatkom uzatvoreným s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti vôbec nevyjadruje a nepracuje s nimi. Zdôraznila, že tieto informácie boli poskytnuté redaktorku žalovaného v odpovedi VŠZP zo 6. novembra 2015, avšak táto v článkoch uviedla zavádzajúce a vymyslené tvrdenia, odvolávajúc sa na „zdroj informácií.“ Žalovaným zverejnené tvrdenia, že sa podieľala na akýchkoľvek antedatovaných zmluvách, žalobkyňa rovnako v žalobe poprela, keď podľa jej vedomostí VŠZP všetky zmluvy uzatvára transparentne a v súlade s platným právom. Dôkazom o tom, že žiadne zmluvy neboli antedatované ani pred 1. augustom 2011 je súvisiaca chronologická dokumentácia vedená k zmluve samotnej a príslušná fakturácia každého zmluvného zdravotníckeho zariadenia, ako aj platby v lehote splatnosti faktúr uhradené cez Štátnu pokladnicu SR. K tvrdeniam uvedeným v článku, že „Poisťovňa tak údajne platila F. tete za fingovanú zdravotnú starostlivosť späť. J. mala o všetkom vedieť a podieľať sa na tom“ žalobkyňa uviedla, že i tieto sú lživé, vymyslené a nepravdivé. Dôvodom nepravdivosti týchto tvrdení je napríklad to, že všetky zdravotnícke zariadenia, s ktorými má VŠZP uzatvorené zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, majú vydané právoplatné rozhodnutie, ktorým sa im povoľuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti v príslušnom zdravotníckom odbore, príslušným VÚC alebo ministerstvom zdravotníctva. Vydanie tohto rozhodnutia je upravené Zákonom č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, pričom v súlade s ním musí každý žiadateľ splniť určené podmienky. Splňanie týchto podmienok počas celej doby platnosti povolenia kontroluje orgán, ktorý povolenie vydal, navyše i VŠZP kontroluje priamo svojimi revíznymi lekármi a revíznymi farmaceutmi poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Podčiarkla, že uzatváranie zmlúv, kontrolu poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, kontrolu výkazov predložených poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti aj úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť vykonávajú iné organizačné útvary VŠZP, nie právny odbor. V žalobe poprela možnosť hradenia fingovanej zdravotnej starostlivosti. Tvrdila, že napriek tomu, že uverejnené články sa priamo týkajú jej osoby nebola redaktorkou žalovaného oslovená, aby sa k veci vyjadrila. Mala za to, že redaktorka článku nekonala s náležitou starostlivosťou a nevyvinula dostatočnú snahu o overenie informácií a nedala priestor na vyjadrenie dotknutej osobe. Preto nemohla ani konať v dobrej viere, že zverejnené tvrdenia sú pravdivé. Autorka článkov zverejnených žalovaným nepovažovala za potrebné svoje tvrdenia preukázať akýmikľvek dôkazmi a odvolala sa len na „zdroj informácií“. Zverejnené tvrdenia sú napriek tomu uvádzané ako jednoznačne podložené. Podľa žalobkyne zverejnením uvedených článkov žalovaný

neoprávnene zasiahol do jej práv na ochranu osobnosti, pričom jej česť, dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti bola v značnej miere znížená, nakoľko zverejnené články ju kriminalizujú a vykresľujú ju ako neetického človeka, uchýľujúceho sa k podvodnému konaniu. Súd prvej inštancie po zhrnutí obsahu všetkých troch zverejnených článkov konštatoval, že podľa bodu 12.4 v spojení s prílohou č. 4 základnej normy VŠZP č. X/XX/XXXX, Organizačného poriadku VŠZP: príprava a návrh vzorových zmlúv s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, dodatkov a príloh, vrátane platobných podmienok, je v kompetencii odboru nákupu zdravotnej starostlivosti. Z doložených zmlúv o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti zistil, že všetky uvedené zmluvy a dodatky boli za VŠZP podpísané riaditeľmi krajskej pobočky v Košiciach, ich predmetom bolo zabezpečovanie poskytovania a úhrada za poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Okresný súd vychádzal z toho, že neoprávnený zásah do osobnosti môže byť spôsobený predovšetkým uverejnením nepravdivých údajov dotýkajúcich sa dobrého mena, cti, vážnosti, dôstojnosti osoby, no tiež uverejnením pravdivých tvrdení, ktoré majú osočujúcu povahu a majú znevažujúci účinok, a rovnako aj údajmi pravdu skresľujúcimi, ktoré samé osebe síce nie sú nepravdivé, ale sú podané takou formou a v takých súvislostiach, že môžu viesť ku skresleniu informácie podávanej verejnosti. K meritu sporu uviedol, že žalovaný je nositeľom slobody prejavu a preto sa na neho vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu. V prejednávannej veci téma žalovaného týkajúca sa kauzy „zmlúv tety O.“ bola v čase uverejnenia článkov legitímnu témou verejného záujmu, keď sa venovala celospoločenskej téme ne hospodárneho nakladania s verejnými finančnými prostriedkami a verejnosť mala právo byť informovaná aj o zmene člena predstavenstva VŠZP. K osobe žalobkyne okresný súd usúdil, že ju bolo možné v čase uverejnenia napadnutých článkov považovať za osobu verejného záujmu, keď od 1. októbra 2015 bola členkou predstavenstva VŠZP, čím sa stala verejným funkcionárom. Články boli uverejnené v období po jej vymenovaní do predstavenstva VŠZP, keď ešte rezonovala téma „F. zmlúv“. Žalovaný ich uverejnil na internetových portáloch, ktorých sledovanosť je na 4. a 10. mieste spomedzi internetových portálov s počtom reálnych užívateľov (nad 500 000 pri stránke www.aktualne.sk a nad 1 400 000 pri stránke L.N.I.). Súd prvej inštancie pri posudzovaní dôvodnosti žaloby skúmal obsah článkov, pravdivosť skutkových tvrdení obsiahnutých v článkoch, posudzoval, či celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo pravde a či články uverejnené žalovaným mohli predstavovať neprípustný zásah do práva na ochranu osobnosti žalobkyne. Z obsahu jednotlivých článkov mu vyplynuli aj sporné skutkové tvrdenia, za ktorými nasledovali i hodnotiace úsudky autorky článku týkajúce sa opodstatnenosti menovania žalobkyne do funkcie členky predstavenstva VŠZP s ohľadom na jej predchádzajúce pracovné zaradenie. Z obsahu článkov súdu prvej inštancie rezultovalo, že autorka článku neuverejnila odpoveď hovorkyne VŠZP, z ktorej vyplývalo popretie kompetencie žalobkyne týkajúce sa prípravy zmlúv s konkrétnymi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že autorka článku žalobkyňu nekontaktovala za účelom preverenia akýchkoľvek informácií, ktoré boli obsahom uverejnených článkov. Žalobkyňa v konaní poprela skutkové tvrdenia týkajúce sa jej súčinnosti pri uzatváraní predmetných zmlúv a dodatkov, čo v konaní podporila nielen svojou výpoveďou, doložením odpovede hovorkyne VŠZP adresovanej autorky článkov, ale i predložením jednotlivých „sporných“ zmlúv a dodatkov a organizačným poriadkom VŠZP. Podľa názoru súdu prvej inštancie, tak listinné dôkazy podporili výpoveď žalobkyne, že ich uzatvorili krajskí riaditelia pobočky VŠZP v Košiciach s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti s tým, že podľa organizačného poriadku mal právny odbor kompetenciu pri vypracovávaní, posudzovaní a pripomienkovaní zmlúv iba tam, kde za VŠZP uzatváral zmluvy generálny riaditeľ. Zároveň právnomu odboru neprináležalo ani vedenie a evidencia zmlúv o poskytovaní a úhrade zdravotnej starostlivosti. Súd prvej inštancie potom svoje rozhodnutie založil na argumentácii, že v článku boli uverejnené tvrdenia, ktoré sú objektívne spôsobilé privodiť ujmu na cti žalobkyne v očiach ostatných fyzických osôb, keď podľa článkov bola účastná „na kauze zmluvy tety O.“, ktorá napriek podieľaniu sa na uzatváraní zmlúv nebola žiadnym spôsobom postihnutá, naviac bola menovaná ako členka predstavenstva VŠZP po odstúpení exriaditeľa VŠZP X.. K. F., K.. Z vyššie uvedeného súd prvej inštancie vyvodil záver, že uverejnením predmetných článkov žalovaného došlo k zásahu do práva na česť a dôstojnosť žalobkyne, zároveň došlo k tomuto zásahu verejným publikovaním na portáloch s celoštátnou pôsobnosťou, čím tento zásah bol objektívne spôsobilý znížiť dôstojnosť, vážnosť žalobkyne v spoločnosti v značnej miere a dodal, že sloboda prejavu, ktorá je založená na nepravdivom alebo neúplnom informovaní, nemôže požívať právnu ochranu. Súd prvej inštancie vyhovel

žalobe v časti uloženia povinnosti žalovanému odstrániť predmetné články z internetových portálov. Ujmu vzniknutú na osobnostných právach žalobkyne uverejnením predmetných článkov posúdil ako závažnú, keď prihliadol na objektívne hľadisko a dospel k záveru, že predmetnú ujmu v danom mieste a čase by každá fyzická osoba v postavení žalobkyne pocítovala ako závažnú. Z uvedených dôvodov, a to aj vzhľadom na povahu nepravdivých tvrdení, intenzitu a spôsob zásahu zaviazal žalovaného na náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyne v sume 5.000,- eur, ktorú považoval za primeranú. Takto priznaná suma rešpektuje aj práva a oprávnené záujmy žalovaného v súvislosti s výkonom jeho práv vydavateľa, ktoré môžu požívať plnú ochranu iba v prípade, ak pri realizácii slobody tlače postupuje čestne, oprávnene a dôsledne rešpektujúc všetky práva a oprávnené záujmy osôb, ktoré sú predmetom záujmu v ním uverejnených článkoch. Požadovanú výšku nemajetkovej ujmy v sume 50.000,- eur okresný súd považoval za neadekvátnu, a to nielen s prihliadnutím na výšku náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ale i s prihliadnutím na to, že v konaní nemal za preukázané, že v dôsledku zverejnenia napadnutých článkov došlo k reálnemu negatívemu dopadu na rodinné prostredie (napr. rozvrat manželstva, nenapraviteľné narušenie vzťahov v rodine), pracovné prostredie (napr. nezamestnanosť ako následok uverejnenia článkov), či iné prostredie, ktorom sa žalobkyňa môže realizovať. O nároku žalobkyne na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, ods. 2, § 262 ods. 1, ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Keďže celkovo žalobe v časti satisfakčnej žaloby žalobkyne formou ospravedlnenia nevyhovelo, určil procesný úspech žalobkyne v rozsahu 2/3.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 25. septembra 2019 sp. zn. 4 Co 220/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých vyhovujúcich častiach a v časti náhrady trov konania podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP ako vecne správne potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, ktorého výsledky správne vyhodnotil, vyvodil z nich správny právny záver a svoje rozhodnutie aj náležite v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP odôvodnil. Odvolací súd si odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie osvojil a stotožnil sa s ním (§ 387 ods. 2 CSP). Citujúc ustanovenia § 11, § 13 ods. 2, ods. 3 Občianskeho zákonníka premietol do odôvodnenia názory právnej vedy na výklad a aplikáciu týchto ustanovení zákona a dospel k záveru o tom, že rozhodnutie súdu prvej inštancie malo v okolnostiach prípadu zákonný základ (§ 13 Občianskeho zákonníka) a že sledovalo cieľ ochrany ústavne zaručeného práva žalobkyne na ochranu osobnosti. Osvojil si závery z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 77/08, III. ÚS 238/08 o tom, že tento cieľ možno považovať za legitímny. V ďalšej časti odôvodnenia odkázal na inú ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 448/2012), ktorej názory na posúdenie proporcionality zásahu do osobnostných práv prijal za svoje a ďalej opísal spôsob, akým Ústavný súd Slovenskej republiky štandardne aplikuje tzv. test proporcionality. Následne v ods. 47 a ods. 48 svojho odôvodnenia, stotožňujúc sa so skutkovými a právnymi hodnoteniami súdu prvej inštancie takmer doslovne zopakoval jeho závery, ktoré viedli súd prvej inštancie k vyhoveniu nároku v časti odstraňovacej žaloby a v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- eur. Na tomto základe odvolací súd vyhodnotil všetky odvolacie námietky žalovaného za nedôvodné a nespôsobilé na zmenu ním napadnutých výrokov rozsudku súdu prvej inštancie. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie s tým, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť dovolania tiež vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Ohľadom vád podľa § 420 písm. f/ CSP namietal predovšetkým nedostatočné a arbitrárne odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré sa v rozpore s ustanovením § 220 ods. 2 CSP nevysporiadalo ani s jedným argumentom žalovaného obsiahnutom v odvolaní. Naopak, odvolací súd sa iba stroho stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, viaceré časti odôvodnenia iba preklopil z odôvodnenia rozsudku okresného súdu. Dovolateľ takto formulované odôvodnenie považoval za arbitrárne, najmä s ohľadom na okolnosti predmetu sporu a ich strany, tobôž v situácii, kedy súdy priznali žalobkyni náhradu

nemajetkovej ujmy, napriek tomu, že žalobkyňa vznik a závažnosť tejto údajnej ujmy nepreukázala. S odkazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 200/2009 pripomenul nevyhnutnosť toho, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétného právneho problému. V súvislosti s uvedeným potom namietal, že s jeho argumentáciou (v odvolaní) sa odvolací súd v žiadnom rozsahu nevysporiadal, ale naopak ju úplne odignoroval. Žalovaný za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP považoval jeho odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a ústavného súdu (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 21/2019, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 89/1997, Sborník III. Nejvyššího soudu, SEVT, Praha 1980, strana 176), medzi ktorými je plná zhoda v tom, že žalobca je povinný preukázať splnenie zákonom stanovených podmienok na priznanie majetkovej satisfakcie za vzniknutú ujmu (teda vznik závažnej ujmy na jeho strane v dôsledku neoprávneného konania žalovaného), a teda uniesť dôkazné bremeno svojich tvrdení, a to bez ohľadu na procesnú aktivitu žalovaného. Skutočnosť, že ani samotná existencia zásahu ani miera zásahu nebola doposiaľ zo strany žalobkyne v konaní ani raz preukázaná, neumožňuje v konaní objektívne vydanie rozsudku v jej prospech. Dovolateľ mal ďalej za to, že odvolací súd po právnej stránke správne nezohľadnil, že (1) pri posúdení nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je v prvom rade nevyhnutné preukázať, že k zásahu do práv na ochranu osobnosti žalobkyne aj skutočne došlo (sp. zn. 1 Cdo 89/1997), a že (2) úvaha súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy neznamena priestor na svojvôľu či arbitrárnosť. Príslušný súd musí uskutočniť dokazovanie a následne na základe z neho vyplývajúcich skutkových zistení posúdiť, či táto ujma vznikla a ako bola závažná. Jej vznik pritom musí tvrdiť a doložiť žalobca, ktorý nesie dôkazné bremeno (sp. zn. 4 Cdo 171/2005). V kontexte vyššie uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, za stavu, keď zo strany žalobkyne doposiaľ nebol preukázaný vznik ujmy žalovaný zastával názor, že žalobkyňa neunesla súvisiace dôkazné bremeno, a preto jej nemala byť priznaná akákoľvek finančná náhrada. Za tejto korelácie navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu zamietol, alternatívne aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu nesúhlasila s uplatnenými dovolacími dôvodmi, nakoľko tieto nie sú dané. Napadnutý rozsudok krajského súdu považovala za vecne správny a plne sa stotožnila s jeho odôvodnením. Zdôraznila, že odvolací súd dal riadnu odpoveď na odvolacie tvrdenia žalovaného. Vzhľadom na to, že sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, mohol sa v zmysle § 387 ods. 2 CSP v odôvodnení obmedziť iba na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Mala za to, že takýto zákonný postup nemôže byť odvolaciemu súdu vytýkaný a žalovaný sa nemôže odvolávať na nepreskúmateľnosť odvolacieho rozsudku. Nesúhlasila ani s názorom, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Navrhla podané dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietnuť, resp. ho ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalovaný vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal predovšetkým nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, jeho nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť, keď náležite (v tomto prípade presnejšie vôbec) odvolací súd nereagoval na jeho odvolaciu argumentáciu t. j. nevysporiadal sa s jeho odvolacou argumentáciou.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/2005). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10). Aj v zmysle zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu (R 2/2016) prijatého za predchádzajúcej právnej úpravy občianskeho súdneho konania „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ OSP a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska - pokiaľ ide o jeho druhú vetu, hovoriacu o tom, že ak nedostatky v argumentácii presiahnu objektívne akceptovateľnú mieru, treba to považovať za porušenie práva na spravodlivý proces (v zmysle novej terminológie CSP) - nedotkli, preto ho v tomto smere treba považovať naďalej za aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017).

15. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že si v ňom odvolací súd nad rámec značne všeobecných konštatovaní, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, ktorého výsledky správne vyhodnotil, vyvodil z nich správny právny záver a svoje rozhodnutie aj náležite v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP odôvodnil, a ďalej, že si odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie osvojil a stotožnil sa s ním (§ 387 ods. 2 CSP), a okrem prevzatých názorov právnej vedy na výklad a aplikáciu ustanovení § 11, § 13 ods. 2, ods. 3 Občianskeho zákonníka, kedy dospel k záveru o zákonom podklade rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 13 Občianskeho zákonníka), ktoré sledovalo cieľ ochrany ústavne zaručeného práva žalobkyne na ochranu osobnosti - osvojil závery z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 77/08, III. ÚS 238/08 o tom, že tento cieľ možno považovať za legitímny. V ďalšej časti odôvodnenia si vystačil odkázaním na inú ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 448/2012), ktorej názory na posúdenie proporcionality zásahu do osobnostných práv prijal za svoje a ďalej opísal spôsob, akým Ústavný súd Slovenskej republiky štandardne aplikuje tzv. test proporcionality. Následne v ods. 47 a ods. 48 svojho odôvodnenia doslovne zrekapituloval (alebo skôr zreprodukoval) skutkové a právne závery a hodnotenia súdu prvej inštancie, s ktorými sa jednotlivo stotožnil, a ktoré viedli súd prvej inštancie k vyhovneniu nároku v časti odstraňovacej žaloby a v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- eur. Na tomto základe odvolací súd v závere odôvodnenia vyhodnotil všetky odvolacie námietky žalovaného za nedôvodné a nespôsobilé na zmenu ním napadnutých výrokov rozsudku súdu prvej inštancie.

16. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

17. Dovolací súd v tejto súvislosti osobitne zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejماً z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

18. V kontexte posudzovanej veci možno bez akýchkoľvek pochybností prijať konštatovanie, že aj napriek výslovnému príkazu v ustanovení § 387 ods. 3 CSP vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, sa odvolací súd (navzdory rozsiahlosti samotného odôvodnenia s efektom formálne sofistikovaného právneho textu) vôbec nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku s kľúčovými tvrdeniami žalovaného v odvolaní a to ani v najvšeobecnejšej rovine. Uvedené platí predovšetkým (nie však len) u tých námietok žalovaného, ktoré z pohľadu rešpektovania jeho práva na spravodlivý proces možno označiť za kardinálne a ktoré si vyžadovali špecifickú odpoveď. Išlo o argumentáciu, v rámci ktorej žalovaný v odvolaní oponoval tým, že vznik závažnej ujmy bol zo strany súdu prvej inštancie nie len nedostatočne odôvodnený, ale naopak, pochybnosti o vzniku závažnej ujmy súd ešte viac prehľbil, keď hodnotil, že v konaní nebol preukázaný reálny negatívny dopad článkov na rodinné, pracovné či iné prostredie žalobkyne. Ak teda súd prvej inštancie dospel k záveru, že v konaní nebol preukázaný reálny negatívny dopad článkov na žalobkyňu, nie je jasné, na základe čoho zhodnotil vznik nemajetkovej ujmy a jej závažnosť na osobe žalobkyne. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k viacerým skutkovým záverom úplne ignoruje skutočnosti uvádzané žalovaným v odvolaní (žalobkyňa ako vedúca právneho odboru VŠZP už len z jej postavenia ako vedúcej musí niesť zodpovednosť za činnosť tejto organizačnej zložky, žalobkyňa ako svedkyňa vypovedala v inom konaní sp. zn. 24 C 26/2016, že do interného systému o nahrávaní zmlúv mala všeobecný prístup); to isté platí,

aj pokiaľ ide o zhodnotenia oprávnenosti kritiky uverejnenej v rámci jednotlivých článkov (podľa argumentov žalovaného kritika vychádzala z pravdivých informácií o tom, že žalobkyňa ako vedúca právneho odboru dohliadala na predmetné zmluvy), kedy odvolací súd tieto prevzal od súdu prvej inštancie bez toho, aby sa vysporiadal s tvrdeniami žalovaného v odvolaní. K charakteru jednotlivých (sporných) výrokov obsiahnutých v článku žalovaný zase zastával názor, že sa jedná o hodnotiace úsudky, majúce vlastnosti polemických výrokov a že nejde o skutkové tvrdenia. Odvolací súd ani tieto namietané skutočnosti pri posúdení skutkového stavu nevzal do úvahy. Takýto postup z jeho strany je preto nutné označiť ako arbitrárny, odporujúci princípu materiálneho právneho štátu.

19. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalovaného (§ 387 ods. 3 CSP). Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť priaznivejšie rozhodnutie pre odvolateľa.

19.1. Pretože odvolací súd v prejednávanej veci nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania žalovaného žiadne konkrétne stanovisko, dovolaciemu súdu nezostalo prijať iný záver než ten, že v tomto prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ CSP a dovolanie žalovaného je z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými odvolacími námietkami žalovaného, ktoré bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatné, resp. aj pre prípad ich naozajstnej nepodstatnosti chýba argumentácia spôsobilá presvedčiť, prečo je to tak, je tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

20. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Do úvahy v takomto prípade neprichádza žalovaným preferovaný dovolací návrh na zmenu dovolaním napadnutého rozsudku (keďže dovolací súd nemôže pre účely prípustnosti dovolania výskyt vytýkanej zmätočnosti konštatovať a zároveň pristúpiť k vlastnému rozhodnutiu, ktorým by otázky nastolené v konaní pred nižšími súdmi riešil s konečnou platnosťou). Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pritom do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015) a na tom zotrúva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2 Cdo 5/2018, 3 Cdo 146/2018, 8 Cdo 70/2017). Dovolací súd v nadväznosti na posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s riešením právnych otázok.

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP). Vychádzal z toho, že to bol výlučne odvolací súd, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti (s povinnosťou reagovať na zákonom ustanovené skutočnosti, ktorú si ale nesplnil).

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie,

rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.